

آشنایی اجمالی با پیمان کمپ دیوید

۲ مرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱:۱۸

در شمال شرقی کشور ایالات متحده آمریکا و در ساحل اقیانوس اطلس، ایالتی به نام مریلند وجود دارد که در قسمت شمالی این ایالت، منطقه کمپ دیوید قرار دارد. منطقه ای که فرانکلین روزولت، سی و دومین رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا که چهار دوره به این عنوان برگزیده شد، بنیان آن را گذارد تا به مکانی برای استراحت رؤسای جمهور این کشور تبدیل شود.

در زمان ریاست جمهوری انور سادات، مصر رویکردی غرب گرایانه به خود گرفته بود و نگاه دولت مردان این کشور به سمت غرب و در رأس آن، ایالات متحده آمریکا معطوف شد. این تغییر نگاه را می توان از پایه های اصلی شکل گیری پیمان کمپ دیوید دانست. زیرا رهبران مصر به این باور غلط رسیده بودند که کلید حل مشکلات مصر و اسرائیل به طور خاص و اعراب و اسرائیل به طور عام در دستان آمریکا است.

در شمال شرقی کشور ایالات متحده آمریکا و در ساحل اقیانوس اطلس، ایالتی به نام مریلند وجود دارد که در قسمت شمالی این ایالت، منطقه کمپ دیوید قرار دارد. منطقه ای که فرانکلین روزولت، سی و دومین رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا که چهار دوره به این عنوان برگزیده شد، بنیان آن را گذارد تا به مکانی برای استراحت رؤسای جمهور این کشور تبدیل شود.

روزولت هیچ گاه تصور نمی کرد که سال ها پس از مرگش، این منطقه به مکانی تأثیرگذار در عرصه مناسبات سیاسی بین الملل تبدیل خواهد شد. در سال ۱۹۷۸ میلادی در این نقطه از خاک ایالات متحده آمریکا، پیمانی منعقد شد که نقطه عطفی در روابط و نیز مبارزه مسلمانان و رژیم غاصب صهیونیستی به حساب می آمد.

از جمله طرح های صلحی که برای حل معضل فلسطین ارائه شده است، طرحی است موسوم به پیمان کمپ دیوید. این طرح نیز مانند بسیاری دیگر از طرح های مختلف که در این زمینه ارائه شده اند با نگاهی کاملاً جهت دار و یک جانبه، بیشتر در صدد رفع مشکلات رژیم اشغالگر قدس بوده است.

پیمان کمپ دیوید که اعراب به آن «اتفاقیه کامب دیفید» می گویند در ۱۷ سپتامبر ۱۹۷۸ میان رژیم اشغالگر قدس و مصر منعقد شد. در این زمان انور سادات رئیس جمهور مصر بود و مناخیم بگین نیز عهده دار پست نخست وزیری رژیم غاصب صهیونیستی بود. محمد انور سادات با امضای این پیمان نه تنها به عنوان نخستین رئیس دولت یک کشور در جامعه عربی بود که اقدام به صلح با رژیم اشغالگر قدس و به رسمیت شناختن این رژیم می کرد، بلکه حکم مرگ خود را نیز با این اقدام امضا کرد و دو سال بعد به وسیله شهید خالد اسلامبولی کشته شد.

در واقع اصلی ترین حامی انعقاد این پیمان، ایالات متحده آمریکا به ریاست جمهوری جیمی کارتر بود که تمام تلاش خود را برای یافتن شریکی مطمئن در منطقه خاورمیانه برای رژیم اشغالگر قدس به خرج داد.

با به رسمیت شناخته شدن رژیم جعلی اسرائیل توسط مصر (به عنوان کشوری مهم در جهان اسلام) روابط کشورهای مسلمان منطقه با مصر وارد فاز جدیدی شد تا آنجا که برخی از کشورها اقدام به قطع رابطه با رژیم انور سادات کردند.

در زمان ریاست جمهوری انور سادات، مصر رویکردی غرب گرایانه به خود گرفته بود و نگاه دولت مردان این کشور به سمت غرب و در رأس آن، ایالات متحده آمریکا معطوف شد. این تغییر نگاه را می توان از پایه های اصلی شکل گیری پیمان کمپ دیوید دانست. زیرا رهبران مصر به این باور غلط رسیده بودند که کلید حل مشکلات مصر و اسرائیل به طور خاص و اعراب و اسرائیل به طور عام در دستان آمریکا است.

دلایل متعددی را می توان برای انعقاد این پیمان میان مصر و رژیم اشغالگر قدس بر شمرده، اما در این میان شاید چند دلیل از اهمیت بیشتری برخوردار باشد. در درجه اول تمایل ایالات متحده آمریکا به انجام این عمل را می توان زمینه ساز وقوع این رویداد دانست. چرا که این پیمان در زمانی شکل گرفت که مصر دارای بالاترین سطح روابط با آمریکا بود.

همچنین در سال قبل از شکل گیری پیمان کمپ دیوید، یعنی در سال ۱۹۷۷ حزب راستگرای لیکود به رهبری مناخیم بگین در اراضی اشغالی قدس به پیروزی رسید. این حزب با عقب نشینی رژیم اشغالگر قدس از صحرای سینا که تحت حاکمیت مصر بود، مشکلی نداشت. اما تمایلی نسبت به خروج از کرانه باختری از خود نشان نمی داد، لذا زمینه برای مذاکره با مصر از جانب این رژیم فراهم بود. در واقع، نکته بارز و قابل توجه اینکه موافقتنامه کمپ دیوید در زمان راستگراهای ائتلاف لیکود بین طرفین منعقد شد و شاید بتوان آن را ملموس ترین قرارداد صلح اسرائیل با اعراب دانست چراکه قبل و بعد از آن هرگز چنین موافقتنامه‌ای بین اسرائیل و هیچ یک از همسایگانش منعقد نگردید.

در انعقاد این قرار داد، مصر در مقابل دیگر کشورهای مخالف صلح با رژیم اشغالگر قدس قرار گرفته بود و در حقیقت به دنبال جستجوی منافع خود بود. بر اساس این پیمان، قرار بر این شد که صلحی کامل بین رژیم اشغالگر قدس و مصر برقرار شود، ولی این قرارداد هیچ گاه با موافقت مردم مسلمان مصر و کشورهای منطقه قرار نگرفت و نتیجه‌ای که داشت، اخراج مصر از میان کشورهای عضو اتحادیه عرب بود.

قرار داد کمپ دیوید دارای هشت اصل بود که در ادامه مطلب به آنها اشاره می شود:

۱/ اسرائیل باید به مدت سه سال پس از عقد پیمان از صحرای سینا عقب نشینی کند.

۲/ برقراری روابط دوستانه و کامل دیپلماتیک میان مصر و رژیم اشغالگر قدس.

۳/ شناسایی تمامیت ارضی رژیم اشغالگر قدس از جانب کشور مصر.

۴/ استقرار نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در منطقه مرزی سینا.

۱۵/ مجاز شمرده شدن عبور و مرور کشتی های رژیم صهیونیستی از آبراه سوئز.

۱۶/ آغاز مذاکرات درباره خود مختاری فلسطینیان در نوار غزه و ساحل غربی رود اردن یک ماه پس از عقد قرارداد صورت گیرد.

۱۷/ انتخابات برای تعیین یک دولت خود مختار در نوار غزه و ساحل غربی رود اردن، و سپس یک عقب نشینی ۵ ساله نظامی و غیر نظامی، توسط اشغالگران صهیونیستی می بایست صورت میگرفت.

۱۸/ یک کمیسیون به منظور رسیدگی به کلیه ادعاهای مالی بین طرفین تشکیل شود.

کمی دقت در ابعاد بندهای این قرار داد نشان می دهد که اسرائیل و مصر کاملاً به دنبال تحقق خواسته های خود بوده و توجه چندانی به دیگر کشورهای درگیر در مسئله فلسطین و رژیم اشغالگر قدس نداشته اند. شاهد این ادعا، بند ابتدایی قرار داد فوق می باشد که در آن تنها به خروج نیروهای اسرائیلی از صحرای سینا اشاره شده و به دیگر مناطق اشغالی توجه چندانی نشده است. در واقع اصل اول این قرار داد به خوبی نشان می دهد که این صلح تنها در راستای اهداف داخلی کشور مصر بوده است و نه دیگر کشورهای درگیر در مسأله رژیم اشغالگر قدس.

از جمله مشخصات توافق کمپ دیوید آن بود که منجر به حل و فصل همه جانبه اختلافات اعراب و اسرائیل نمی شد و سرانجام آن صلحی جداگانه میان مصر و اسرائیل بود. متعاقب این طرح، کرانه باختری و نوار غزه و جولان زیر نفوذ و اشغال اسرائیل باقی ماند. این مسأله برای مصر عواقب وخیمی برجای گذاشت که مهم ترین آنها، انزوای مصر و جدایی آن از دنیای عرب و آزاد گذاشتن اسرائیل در اقدامات آتی در منطقه بود.

در ادامه این قرار داد شاهد هستیم که مصر موجودیت رژیم اشغالگر قدس را به رسمیت شناخته است و سرزمین های متعلق به مردم فلسطین را در زمره دارائی های اسرائیل به شمار می آورد. و با این اقدام ضربه بزرگی به کشورهای مبارز با اسرائیل زد.

توجه به یک نکته ضروری است که حتی مصر زمان انور سادات نیز در زمره مخالفان رژیم اشغالگر قدس قرار داشت، و در سال ۱۹۷۳ میلادی جنگی را نیز علیه این رژیم غاصب آغاز کرد. این اقدام انور سادات به خاطر باز پس گیری صحرای سینا از اسرائیل بود و نه اقدامی در جهت آزاد سازی قدس شریف. در واقع این اقدام مصر، آمریکا را به فکر اتخاذ یک اقدام عملی انداخت. پس از جنگ اکتبر ۱۹۷۳ آمریکا پی برد که دیگر نمی‌توان نقش کشورهای عربی را بیش از این نادیده انگاشت و متعاقباً سعی کرد اولاً با ارائه پیشنهادهای مختلف صلح و ثانیاً با تحت فشار قراردادن اسرائیل راه حلی برای پایان مناقشه بیابد. در پی رایزنی‌های بسیار زیاد دولت مردان آمریکا خصوصاً هنری کیسینجر و جیمی کارتر طی سالهای پس از جنگ اکتبر، سرانجام در تاریخ ۲۶ مارس ۱۹۷۹ توافق کمپ دیوید بین سادات و بگین به امضاء رسید.

اسرائیل با انعقاد این پیمان، با یک تیر دو نشان را مورد هدف قرار داد. در درجه اول مصر را (به عنوان قوی ترین و بزرگترین دشمن خود در آن زمان) از رده خارج کرد و هم اینکه دیگر مصر نمی‌توانست در زمینه برخورد با اسرائیل و سایر زمینه‌ها با دنیای عرب ارتباط داشته باشد. یعنی با طرد شدن مصر از میان اعراب، قدرت آنها در برخورد با اسرائیل کاهش یافت.

در واقع در این معامله، صحرای سینا وجه المصلحه رژیم صهیونیستی و مصر قرار گرفت. به این ترتیب که این رژیم در ازای خروج خود از صحرای سینا، مصر را نیز که به عنوان یکی از دشمنان اصلی رژیم اشغالگر قدس در جهان عرب مطرح بود از میان کشورهای عربی خارج کرده و از کوران مبارزه با خود کنار گذاشت.

اشتباه انور سادات در امضای پیمان کمپ دیوید نه تنها به قیمت جاننش تمام شد، بلکه اثرات وضعی دیگری را نیز برای آینده خاورمیانه به دنبال داشت. حمله اسرائیل به جنوب لبنان، سرکوب شدید حرکت‌های مسلحانه فلسطینی‌ها و نبرد با قوای سوری، همگی اقداماتی است که به نظر پژوهشگران مسایل خاورمیانه، اسرائیل مجوز آنها را در کمپ دیوید دریافت کرد.

